

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

*В. М. Шаповал, д. е. н., професор, НТУ «Дніпровська політехніка»,
gkb_s@ukr.net,
Т. В. Герасименко, к. геол. н., доцент, НТУ «Дніпровська політехніка»,
tatyana400@gmail.com*

У статті досліджено сучасний стан теорії та практики управління продуктивністю промислових підприємств. Визначено основні чинники, що характеризують рівень продуктивності промислових підприємств. Систематизовано характеристики класичної та нової парадигми управління продуктивністю промислового підприємства. Розроблено методіку управління продуктивністю промислових підприємств на основі діагностики її резервів з урахуванням специфіки сучасних ринкових умов.

Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові розробки вітчизняних і зарубіжних вчених, пов'язані з питаннями управління продуктивністю промислових підприємств, перспектив її вдосконалення, законодавчі та нормативні акти України в даній сфері, матеріали спеціалізованих наукових конференцій і симпозіумів. У процесі дослідження використовувалися такі методи: групування – при обґрунтуванні характеристик класичної і нової парадигми управління продуктивністю промислового підприємства; узагальнення – при формуванні моделі управління продуктивністю промислового підприємства, при розробці показника оцінки інтегральної продуктивності виробничих ресурсів, діагностики виробничих резервів.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у систематизації показників оцінки продуктивності промислових підприємств, що включає в себе загальну, інтегральну та індивідуальну продуктивності виробничих ресурсів.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в можливості застосування його результатів для оцінки інтегральної продуктивності виробничих ресурсів, а також діагностики виробничих резервів не тільки промисловими підприємствами, а й зацікавленими групами користувачів, зокрема, власниками, інвесторами, органами державної влади.

Ключові слова: продуктивність праці, чинники виробництва, управління продуктивністю, виробничі резерви, ефективність використання ресурсів.

Постановка проблеми. Продуктивність праці є індикатором розвитку національної економіки, основним фактором її зростання. Як показує практика, рівень продуктивності праці тісно пов'язаний з якістю людського капіталу. За рахунок зростання продуктивності праці в головних секторах розвинених країн (фінанси, промисловість, послуги) був сформований постіндустріальний тип економіки.

Збільшення продуктивності праці та капіталу є найважливішим фактором добробуту країни та сталого економічного зростання. Кожен раз, коли підприємство під-

вищує продуктивність, воно створює додаткову вартість, яку надалі можна розподілити між споживачами (як продуктів вищої якості або більш низьких цін), співробітниками (як більш високих заробітних плат) або інвесторами (як прибуток для реінвестування).

Завдання підвищення продуктивності української економіки набагато складніше й багатогранні, ніж це може здаватися на перший погляд. Тому, на нашу думку, необхідний комплексний підхід, реалізацію якого можна забезпечити тільки завдяки спільним зусиллям держави, бізнесу і громадян.

За словами П. Кругмана – нобелівського лауреата з економіки (2008 р.) – продуктивність – це ще не все, але в довгостроковій перспективі – це майже все.

За останнє десятиріччя українська економіка досягла значних успіхів. Зараз основне завдання, використовуючи досягнуті результати, – продовжувати цей розвиток на якісно новому рівні. Уряд ставить масштабні цілі у сфері економічного розвитку країни, пропонуючи, як основу довгострокового зростання економіки, саме підвищення її ефективності. Але учасники ринку й уряд повинні взятися за вирішення цього завдання спільно. Підприємствам і організаціям слід оптимізувати бізнес-процеси, а уряду – підвищити ефективність регулювання конкурентного середовища, вирішити ряд макроекономічних питань, зокрема перерозподіл трудових ресурсів, які будуть вивільнені в результаті зростання продуктивності. Відповідно, орієнтованість на результат надасть країні можливість мобілізувати ресурси, реалізувати весь потенціал конкурентоспроможності та економічного зростання незалежно від кон'юнктури світових ринків.

Основні наслідки реалізації ринкових принципів організації економіки – це деградація виробництва в реальному секторі економіки; дезорганізація процесів виробництва; спрощення продукту виробництва; зниження кваліфікації робочої сили і зниження продуктивності праці. Отже, розвиток вітчизняної економіки неможливий без згладжування зазначених негативних наслідків у розвитку, які так чи інакше пов'язують з розвитком інтелектуального капіталу та із зростанням продуктивності праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останній час теоретичне розуміння проблематики продуктивності праці знайшло відображення в роботах С. І. Сергійчука [1], С. М. Кожем'якіної [2], А. В. Череп [3], О. М. Мезенцевої [4] та ін. Особливість сучасних досліджень полягає в тому, що вони тісно пов'язані з ринковими перетвореннями в країні. Підходи до розуміння продуктивності та процесів управління нею описані більш широко в роботах В. Г. Андрійчука [5], О. І. Олексюка [6], А. М. Тищенко [7], Д. С. Синка [8], Г. Р. Кремнева [9],

І. І. Прокопенка [10] та ін. Продуктивність розглядається ними з точки зору використання всіх факторів виробництва, а не тільки праці: енергії, капіталу, інформації. Важливе місце займають проблемні питання управління факторами продуктивності. Необхідність вдосконалення механізму управління продуктивністю промислових підприємств визначила вибір теми дослідження, постановку його мети і завдань.

Формулювання мети статті. Метою статті є вдосконалення механізму управління продуктивністю промислових підприємств на основі діагностики її резервів з урахуванням специфіки сучасних ринкових умов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «продуктивність праці» в сучасних умовах – це досить широка економічна категорія, яка відображає уявлення не тільки про ефективність трудового фактору, але й охоплює більшість сторін діяльності підприємства. Колишній підхід полягав у тому, що поняття продуктивності належить тільки до трудового фактору, інші виробничі фактори необхідні тільки для забезпечення більшої або меншої продуктивної сили праці.

Зараз економічна теорія під продуктивністю при широкому трактуванні розглядає корисність витрат системою (на внутрішньому рівні – самим підприємством, його підрозділом, групою співробітників, окремо взятим працівником і т. д.) також живої і матеріалізованої праці [7].

Під продуктивністю тепер мається на увазі міра ефективності використання виробничих ресурсів (капіталу, праці, сировини, часу, енергії, землі, інформації і т. д.) при виробництві, що необхідна споживачеві за асортиментом, якістю та кількістю продукції або надання послуги [8].

При системному підході продуктивність являє собою інтегрований багатофакторний показник, який враховує всі аспекти діяльності підприємства під час його взаємодії із зовнішнім середовищем [9].

Характеристики класичної та нової парадигми управління продуктивністю промислового підприємства подані в табл. 1.

Характеристики класичної та нової парадигми управління продуктивністю
промислового підприємства

Характеристика продуктивності	Зміст поняття класичної Продуктивності	Зміст поняття нової продуктивності
Тип економіки	Епоха індустріалізму, масове виробництво	Епоха постіндустріалізму, багатоно-менклатурне, дрібносерійне виробництво
Мета управління процесом продуктивності	Досягнення максимальних виробничих обсягів при мінімальних витратах	Забезпечення балансування між продуктивністю та ефективністю діяльності всього підприємства відповідно до сучасних поглядів на ефективність
Сфера управління продуктивністю	Праця як єдиний фактор виробництва	Всі виробничі фактори (фінансові, трудові, матеріальні та ін.)
Основні умови зростання продуктивності	Основний фактор – науково-технічний процес, технократизм, максимальна раціоналізація виробничого процесу	Інноваційний механізм менеджменту організації
Підхід до управління продуктивністю	Функціональний підхід	Системний підхід, який передбачає облік системних властивостей підприємства, факторів і умов зовнішнього середовища
Основне джерело продуктивності	Робочі та інтенсивність їх праці	Співробітники, які мають знання та володіють інформацією
Характер управління продуктивністю	Раціональність	Гнучкість та адаптивність
Система управління продуктивністю	Будується на обліку і контролі всіх напрямів діяльності, на нормах, стандартах, функціональному розподілі роботи	Базується на підвищенні ролі організаційної культури, інновації, матеріальної та нематеріальної мотивації працівників підприємства

Беручи до уваги на сучасні погляди, продуктивність визначає ступінь корисного використання всіх виробничих ресурсів, які знаходяться в розпорядженні підприємства. Отже, в економічній науці «продуктивність» досить часто ототожнюється з поняттям «сукупної продуктивності праці». З усіх видів продуктивності на внутрішньому рівні найоб'єктивнішим і точним, на нашу думку, виступає показник продуктивності сукупної праці, оскільки він характеризує продуктивність ресурсів, що використовуються для досягнення кінцевого результату діяльності підприємства.

Найвища продуктивність являє собою максимізацію досягнення цілей за рахунок мінімальних витрат ресурсів усіх підрозділів підприємства, яка забезпечує інтегральний ефект у його діяльності [5, 10].

Подане вище визначення передбачає ув'язку продуктивності з конкретними цілями всього підприємства та організаційних елементів, що входять у нього з кінцевими результатами його діяльності. Це надає можливість застосовувати їх при оцінці трудового внеску різних підрозділів і працівників. При цьому підході забезпечуються розши-

рене розуміння продуктивності, яка є сумісною з дією закону її зростання; системний підхід до характеристики, яка відображає тісний зв'язок з цілями виробничого процесу і конкретними завданнями кожного організаційного елементу; ув'язка динаміки продуктивності і прибутковості виробничого процесу.

Під продуктивністю промислового підприємства розуміють відношення доданої вартості та витрат ресурсів, яке виконує оцінку використання ресурсного потенціалу, необхідного для здійснення бізнес-процесів на підприємстві. Оскільки величина доданої вартості визначається як різниця між обсягом реалізації та матеріальними витратами, то при оцінці рівня продуктивності промислового підприємства рекомендується розглядати фактичний обсяг виробництва як функцію вигляду (1):

$$Q_{\text{факт}}(t) = f(M, P), \quad (1)$$

де M – рівень потужності підприємства (внутрішні виробничі можливості);

P – ринковий попит на продукцію підприємства;

P – резерви підвищення ефективності бізнес-процесів.

Завдання керуючої системи підприємства полягають у тому, щоб розробити комплекс заходів щодо впливу на виробничу систему в цілому, при реалізації яких бізнес-процеси забезпечували б оптимальний рівень продуктивності підприємства. А співвідношення фактичного обсягу продукції ($Q_{факт}$) відповідало б рівню ринкового попиту при внутрішніх можливостях підприємства і раціональному використанні факторів виробництва ($B_{заг}$).

З огляду на це, продуктивність промислового підприємства зручно подати у вигляді функції (2):

$$ПП(t)=f(Q_{факт}, B_{заг}). \quad (2)$$

Основним показником, що характеризує стан зовнішнього середовища під час управління продуктивністю підприємства, пропонується розглядати попит населення на його продукцію. А результати оцінювати за допомогою діагностики стану зовнішнього середовища підприємства, спираючись на аналіз тенденцій зміни попиту та частки на ринку самого підприємства.

Як основні фактори продуктивності промислового підприємства в дослідженні були визначені технологічні умови виробництва, основні засоби, матеріальні, трудові та інформаційні ресурси. На основі обстеження понад 200 промислових підприємств різних форм власності Дніпропетровської області авторами було виконано ранжування факторів продуктивності відповідно до їх питомої ваги в собівартості виготовленої продукції (табл. 2).

Таблиця 2

Ранжування факторів продуктивності промислових підприємств
Дніпропетровської області

Фактор виробництва	Ранг
Матеріальні ресурси	1
Основні засоби виробництва	2
Технологічні умови	3
Трудові ресурси	4
Інформаційні ресурси	5

Шляхом ранжування факторів продуктивності, на наш погляд, можна більш точно визначити внесок кожного з них у загальному результаті діяльності підприємств, розставити пріоритети під час прийняття рішень у процесі управління продуктивністю, спираючись на вивчення стану і рівня їх використання.

Як показує практика, на сучасному етапі процес управління продуктивністю підприємства являє собою процес забезпечення високої адаптації підприємства до постійно мінливого зовнішнього середовища. Відповідно до цього нами пропонується модель управління продуктивністю промислового підприємства.

Модель управління продуктивністю промислового підприємства передбачає обов'язкову наявність трьох компонентів процесу управління:

1. Зовнішнє середовище, що являє собою сукупність зовнішніх факторів, зміна

яких призводить до зміни стану і результатів діяльності підприємства.

2. Оператор, як механізм трансформації виробничих ресурсів у результати діяльності (безпосередньо основні та допоміжні процеси виробництва).

3. Керуюча система у вигляді підрозділів, які виконують адміністративні функції та забезпечують взаємодію із зовнішнім середовищем підприємства. Керуюча система повинна забезпечувати якісний зворотний зв'язок із зовнішнім середовищем підприємства, а також своєчасне надходження такої інформації, як: розрив між фактичною якістю продукції підприємства і бажаннями потенційних споживачів; необхідна кількість продукції підприємства на ринку; дія конкурентів на ринку; вимоги держави, пов'язані з регулюванням даного ринку.

Основний показник стану зовнішнього середовища при управлінні продуктивністю підприємства – це прогноз тенденцій роз-

виту ринку, кількісних і структурних показників попиту та зміни ринкової частки самого підприємства. Керуюча система, на нашу думку, повинна забезпечувати відповідність виробничих можливостей підприємства і результатів прогнозу розвитку зовнішнього середовища.

Пропоновані інструменти оцінки продуктивності підприємства і методи визначення виробничих резервів ґрунтуються на показнику доданої вартості, який характеризує новостворену вартість підприємства в процесі виробничої діяльності, а також на аналізі ефективності використання виробничих ресурсів.

Базою порівняння залежно від цілей виконуваного аналізу можуть виступати показники: продуктивності підприємства в базовому і плановому періоді; продуктивності діяльності конкурентів; усереднені за галузю; нормативні, які розраховані з урахуванням повного використання ресурсів підприємства та повного завантаження виробничої потужності із застосуванням прогресивних методів управління та організації виробництва. Авторами розроблений алгоритм оцінки продуктивності промислового підприємства, що включає два етапи.

На першому етапі пропонується визначати показники загальної продуктивності підприємства, що характеризують ефективність застосування всіх ресурсів, що використовуються при здійсненні бізнес-процесів підприємства. Визначаються ці показники шляхом зіставлення новоствореної вартості та сукупних витрат ресурсів. Продуктивність підприємства пропонується визначати, спираючись на показник доданої вартості, використовуючи коефіцієнти, які відібрані за критерієм доступності інформації і простоти їх розрахунку. Після виконання розрахунку показників перевіряються умови дотримання системи нерівностей, які формують умови зростання загальної продуктивності промислового підприємства (3):

$$\begin{cases} I_{КДВ} \geq I_{Qp} \\ I_{ПФ} \geq I_{в} \\ I_{Фп} \leq I_{\phi} \leq I_{КДВ}, \\ I_{ок} \geq I_{Пок} \\ I_{шок} \leq I_{КДВ} \end{cases} \quad (3)$$

де $I_{КДВ}$ – індекс зростання коефіцієнта частки доданої вартості в доході від реалізації продукції;

I_{Qp} – індекс зростання виробітку одного середньооблікового працівника;

$I_{ПФ}$ – індекс зростання продуктивності основних фондів;

$I_{Фп}$ – індекс зростання коефіцієнта фондоозброєності праці;

I_{ϕ} – індекс зростання фондівіддачі;

$I_{ок}$ – індекс зростання інтенсивності використання обігового капіталу;

$I_{Пок}$ – індекс зростання продуктивності обігового капіталу;

$I_{шок}$ – індекс зростання коефіцієнта швидкості обороту обігового капіталу.

Якщо хоча б одна з нерівностей не відповідає умовам наведеної вище системи, то зростання продуктивності промислового підприємства не може забезпечуватися в повній мірі, тобто має місце резерв підвищення продуктивності підприємства. Отже, у разі виявлення порушень зазначених вище умов є сенс перейти до другого етапу оцінки продуктивності промислового підприємства.

Якщо ж усі умови виконані, то це свідчить про досягнення потенційного рівня загальної продуктивності промислового підприємства. Це та ідеальна ситуація, до якої необхідно прагнути керівникам підприємства. У даному випадку виконується моніторинг показників продуктивності підприємства за необхідні проміжки часу (декада, місяць, квартал, півріччя, рік).

На другому етапі визначається інтегральний показник продуктивності всіх ресурсів, який враховує рівень використання всіх виробничих факторів: основних засобів, технологічних умов, матеріальних, трудових та інформаційних ресурсів.

Оцінка інтегрального показника продуктивності всіх ресурсів здійснюється на основі показників їх індивідуальної ефективності використання. Для цього авторами пропонується функція від показників кожної групи ресурсів і їх питомої ваги в загальній сумі балів важливості аналізованої групи показників ефективності використання ресурсів (4) – (5):

$$E_i = f(d; K) \rightarrow 1 \quad (4)$$

$$E_i = d_0 * \left(\frac{K_{1j\phi}}{K_{1j\text{пл}}}\right)^{m_{1j}} * d_1 * \left(\frac{K_{2j\phi}}{K_{2j\text{пл}}}\right)^{m_{2j}} * \dots * d_n * \left(\frac{K_{nj\phi}}{K_{nj\text{пл}}}\right)^{m_{nj}}, \quad (5)$$

де E_i – індивідуальна ефективність аналізованої групи виробничих ресурсів; при оптимальному їх використанні змінна $E_i \rightarrow 1$, якщо $E_i \rightarrow 0$, то це свідчить про резерв підвищення сукупної продуктивності групи аналізованих ресурсів;

$d_{nj} = (d_{0j}, d_{1j}, \dots, d_{nj})$ – питома вага j -ї групи ресурсів, яка включає n показників у

загальній сумі балів під час оцінки важливості всіх аналізованих показників;

$K_{nj\phi}$ і $K_{nj\text{пл}} = (K_{0j}, K_{1j}, \dots, K_{nj})$ – фактичні та планові значення індивідуальних показників ефективності j -ї групи аналізованих ресурсів;

m_i – ступінь (може дорівнювати 1, якщо значення показника прагне до максимуму, і $\rightarrow 1$, якщо значення показника мінімізується);

n – кількість показників у j -й групі виробничих ресурсів.

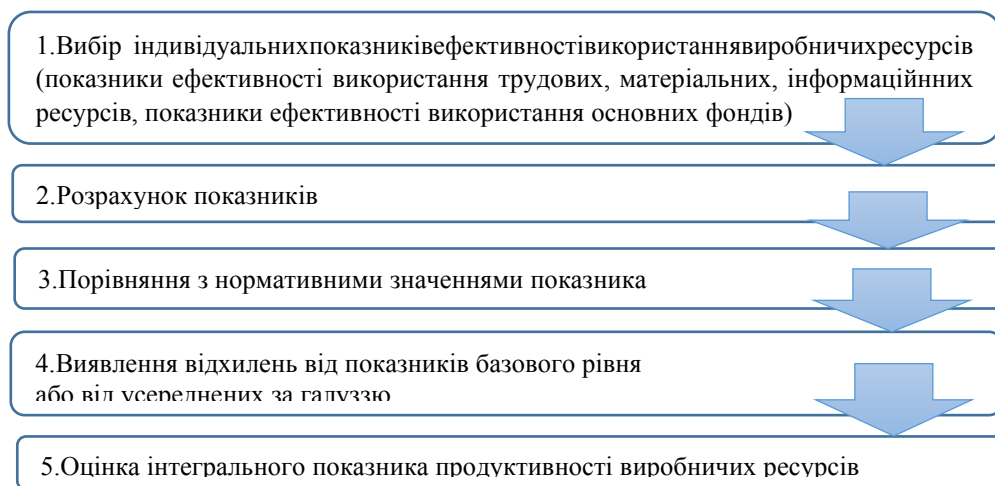

Рис.1. Оцінка показників індивідуальної продуктивності виробничих ресурсів промислового підприємства

Решта індивідуальних показників ефективності виробничих ресурсів, що включені в розрахунок інтегрального показника продуктивності ресурсів, подані на рис. 1.

Граничні продукти ресурсів більш точно характеризують їх окупність порівняно із середніми продуктами, оскільки останні приписують одному типу ресурсів вплив усіх інших факторів. Наприклад, продуктивність праці на одного працівника або на одиницю трудових витрат як обсяг виробництва не враховує, що у виробничому процесі також бере участь і капітал. Показник граничного продукту враховує вплив тільки цього типу ресурсів, тому він, як правило, нижчий, ніж усереднений показник.

Набір показників може змінюватися залежно від напрямів управлінського обліку і наявної інформаційної бази на підприємстві. Нормативне значення деяких індивідуальних показників ефективності використан-

ня виробничих ресурсів фіксується з урахуванням рекомендацій, які наведені у висновках експертів або відповідних нормативних документах. Нормативними значеннями для деяких показників ефективності використання виробничих ресурсів можуть виступати найкращі значення підприємств-конкурентів за аналогічний період або ж значення показників самого підприємства у базовому періоді. Оцінка інтегральної продуктивності виробничих ресурсів здійснюється за методом суми множення показників індивідуальної їх продуктивності (6):

$$E_{\text{інт}} = \sum_{j=1}^5 E_j. \quad (6)$$

Під час ідентифікації рівня продуктивності виробничих ресурсів на промисловому підприємстві авторами пропонується виділити зони продуктивності (табл. 3).

Зони продуктивності промислового підприємства

Інтегральний показник продуктивності виробництва	Зона продуктивності
$E_{\text{ІНТ}} \geq 5 + \varepsilon$	Висока продуктивність ресурсів виробництва
$5 - \varepsilon \leq E_{\text{ІНТ}} \leq 5 + \varepsilon$	Середня продуктивність ресурсів виробництва
$E_{\text{ІНТ}} \leq 5 - \varepsilon$	Низька продуктивність ресурсів виробництва

Значення $E_{\text{ІНТ}} = 5$ у розглянутих інтервалах отримано на основі формул (1) і (5) (оскільки аналіз виконувався за п'ятьма групами виробничих ресурсів, а кожен показник сукупної індивідуальної ефективності кожної групи повинен прагнути до 1), величина ε являє стандартне відхилення інтегрального критерію продуктивності виробничих ресурсів. Слід урахувати, що межі зон продуктивності ресурсів є умовними. Тому аналіз інтегрального показника продуктивності виробничих ресурсів необхідно проводити в динаміці, що дасть можливість сформулювати напрями його розвитку. Більше того, важливо виконувати аналіз у динаміці індивідуальних показників ефективності кожної групи виробничих ресурсів, щоб вчасно визначити причини тенденцій негативних змін інтегрального показника продуктивності (проблемні зони продуктивності).

Висновки. У сучасних умовах ринкової економіки комбінування факторів виробництва, які визначають його ефективність (основні засоби виробництва, технологічні умови, матеріальні, трудові, інформаційні ресурси тощо) розширює та уточнює трактування продуктивності, зміщуючи фокус з продуктивності праці до продуктивності підприємства як єдиного цілого. Сьогодні продуктивність виступає як управління якістю взаємозв'язків між елементами підприємства, тобто продуктивним має бути все підприємство, як необхідна умова досягнення високої ефективності в жорсткій конкурентній боротьбі.

Література

1. Сергійчук С. І. Управління продуктивністю праці в машинобудуванні: проблеми і шляхи забезпечення конкурентоспроможності національної економіки : Монографія / С. І. Сергійчук. – Миколаїв : Видавництво НУК, 2012. – 152 с
2. Кожем'якіна С. М. Продуктивність праці на макрорівні: визначення, аналіз та прогнозування :

монографія / С. М. Кожем'якіна – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2012. – 374 с.

3. Череп А. В. Методичні підходи до використання трудових ресурсів у відповідності з потенційними можливостями підприємства / А. В. Череп, Л. В. Шитікова // Бізнес-Інформ. – 2013. – №10. – С. 253–257.
4. Мезенцева О. М. Напрями підвищення ефективності ресурсного забезпечення підприємств торгівлі / О. М. Мезенцева // Сталій розвиток економіки. – 2012. – №1. – С. 90–95.
5. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності підприємств: теорія, методика, аналіз / В. Г. Андрійчук // Київський національний економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2010. – 292 с.
6. Олексюк О. І. Прибутковість в управлінні результативністю діяльності сучасних компаній / О. І. Олексюк, Н. І. Дзюбенко // Фінанси України. – 2006. – №12. – С. 101–112.
7. Тищенко А. Н. Экономическая результативность деятельности предприятий: Монография / А. Н. Тищенко, Н. А. Кизим, Я. В. Догадайло. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2009. – 144 с.
8. Синк Д. С. Управление производительностью: планирование, измерение и оценка, контроль и повышение [пер. с англ.] / Д. С. Синк. – М. : Прогресс, 1989. – 528 с.
9. Кремнев Г. Р. Управление производительностью и качеством: 17-модульная программа для менеджеров «Управление развитие организации». Модуль 5 / Г. Р. Кремнев. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 256 с.
10. Прокопенко И. И. Управление производительностью: практическое руководство [пер. с англ.] / И. И. Прокопенко. – К. : Техника, 1990. – 319 с.

References

1. Sergiychuk, S. (2012). Upravlinnia produktyvnosti pratsi v mashynobuduvanni: problemy i shliakhy zabezpechennia konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky. Mykolaiv: NUK.
2. Kozhemiakina, S. (2012). Produktyvnist pratsi na makrorivni: vyznachennia, analiz ta prognosuvannia. Kyiv: TOV NVP Interservis.
3. Cherep, A.V., & Shytikova, L.V. (2013). Metodichni pidkhody do vykorystannia trudovykh resursiv u vidpovidnosti z potentsynymy mozhlyvostiamy pidpryiemstva. Biznes- Inform, 10, 253–257.
4. Mezentseva, O.M. (2012). Napriamy pidvyshchennia efektyvnosti resursnoho zabezpechennia pidpryiemstv torhivli. Stalyy rozvytok ekonomiky, 1, 90–

5. Andriychuk, V. (2010). Efektyvnist diyalnosti pidpriemstv: teoriya, metodyka, analiz. Kyiv: Kyivskyy natsionalnyy ekonomichnyy un-t.

6. Oleksjuk, O.I., & Dziubenko, N.I. (2006). Prybutkovist v upravlinni rezultatyvnistiu diyalnosti suchasnykh kompaniy. *Finansy Ukrainy*, 2, 101–112.

7. Tishchenko, A. (2009). *Ekonomicheskaya rezultativnost deyatelnosti predpriyatiy*. Kharkov: ID INZheK.

8. Sink, D. (1989) *Upravlenie proizvoditelnostiu: planirovanie, izmerenie i otsenka, kontrol i povyshenie*. Moskva: Progress.

9. Kremnev, G. (2000). *Upravlenie proizvoditelnostiu i kachestvom: 17-modulnaya programma dlya menedzherov Upravlenie razvitiem organizatsii. Modul 5*. Moskva: INFRA-M.

10. Prokopenko, I. (1990) *Upravlenie proizvoditelnostiu: prakticheskoe rukovodstvo*. Kiev: Tehnika.

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТЬЮ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ

*V. M. Shapoval, д. э. н., профессор, НТУ «Днепровская политехника»,
T. V. Герасименко, к. геол. н., доцент, НТУ «Днепровская политехника»*

В статье исследовано современное состояние теории и практики управления производительностью промышленных предприятий. Определены основные факторы, характеризующие уровень производительности промышленных предприятий. Систематизированы характеристики классической и новой парадигмы управления производительностью промышленного предприятия. Разработана методика управления производительностью промышленных предприятий на основе диагностики ее резервов с учетом специфики современных рыночных условий.

Теоретической и методологической основой исследования являются научные разработки отечественных и зарубежных ученых, связанные с вопросами управления производительностью промышленных предприятий, перспектив ее совершенствования, законодательные и нормативные акты Украины в данной сфере, материалы специализированных научных конференций и симпозиумов. В процессе исследования использовались следующие методы: группировки – при обосновании характеристик классической и новой парадигмы управления производительностью промышленного предприятия; обобщение – при формировании модели управления производительностью промышленного предприятия; при разработке показателя оценки интегральной производительности производственных ресурсов, диагностики про-изводственных резервов.

Научная новизна результатов исследования заключается в систематизации показателей оценки производительности промышленных предприятий, включающей: общую, интегральную и индивидуальную производительности производственных ресурсов.

Практическая значимость результатов исследования заключается в возможности применения ее результатов для оценки интегральной производительности производственных ресурсов, а также диагностики производственных резервов не только промышленными предприятиями, но и заинтересованными группами пользователей, в частности, собственниками, инвесторами, органами государственной власти.

Ключевые слова: производительность труда, факторы производства, управления производительностью, производственные резервы, эффективность использования ресурсов.

IMPROVEMENT OF THE MECHANISM OF PRODUCTIVITY MANAGEMENT OF UKRAINIAN INDUSTRIAL ENTERPRISES

*V. M. Shapoval, D.E., Professor, Dnipro University of Technology,
T. V. Herasymenko, Ph. D (Geological), Associate Professor, Dnipro University
of Technology*

Current state of the theory and practice of productivity management of industrial enterprises is investigated. The main factors characterizing the level of productivity of industrial enterprises is determined. The characteristics of the classical and new paradigm of productivity management of industrial enterprise are systematized. A methodology for managing the productivity of industrial

enterprises on the basis of diagnostics of its reserves is developed taking into account the specifics of modern market conditions.

Theory and methodology of the study is based on the research and development of domestic and foreign scientists, associated with issues of productivity management of industrial enterprises, the prospects for its improvement, legislative and regulatory Ukrainian acts in this field, the specialized materials of scientific conferences and symposia. The study uses the following methods: grouping – at the justifying the characteristics of the classical and new paradigm of productivity management of an industrial enterprise; generalization – at the forming the model of productivity management of industrial enterprise; developing an indicator for assessing the integrated productivity of resources, diagnosing production reserves.

The originality of the research results consists in the systematization systematization of indicators for assessing the productivity of industrial enterprises, including: total, integral and individual productivity of resources.

The practical significance of the research lies in the possibility of applying its results for assessing the integrated productivity of production resources, as well as diagnosing production reserves not only by industrial enterprises, but also by interested groups of users, in particular, owners, investors, government authorities.

Keywords: labor productivity, factors of production, productivity management, production reserves, resource efficiency.

Надійшла до редакції 14.02.19 р.